

Azınlıkça Dergisi

Sayı: 59 - Ağustos 2010

Agos - Ağustos 2010

Herkül Millas

Yüzyıllarca seksen sekiz yıl öncesine kadar inançlı insanlar Sümela Manastırı'na gider umudu ararlardı. Sonra, mutsuz yıllarda, insanlar uyuz köpeklermişçesine doğdukları ve büyüdükleri evlerinden kovuldu, elden çıkarılmak istenen mal fiyatına, yani çok ucuza değiş tokuş edildiler.

Şanslılar yaşayabildi. Bizden olmayanlar uzağa sürüldü, bizden olanlar bu yana sürüldü. Yani herkes sürüldü. Vatan uğruna dedi vatanperverler; vatandaşa metelik vermeden. Sümela Manastırı olayını inançsız kimseler bile – yani dinsiz, tanrısız olanlar ama insafsız olmayanlar - bugün böyle görüyor: ibadet yasağının kalkması. Varsın inanan gitsin içine su serpsin! 20'nci yüzyılın dördüncü çeyreğinde milliyetçiliğin sorgulanmaya başlanmasıyla galiba birileri en doğal haklarını gittikçe daha yüksek sesle dile getirmekte, bu sese direnç ise gittikçe zayıflamakta – veya insaf, vatan saplantısına galebe gelmekte.

Sümela Manastırı ayini öncesinde bir kaygı seziliyordu: acaba “vatanperverler” olay yaratacak mı? Özellikle Yunan gazetelerinde Türkiye ve Yunanistan'daki “milliyetçiler” konusu işlendi. Türk milliyetçiler manastıra gelenlere karşı eylem yapabilir, Yunanlı karşıtları da dini bir olayı vatan/millet eylemine dönüştürebilir diye yazılar yazıldı.

Gazetelere sızan haberlere göre Patrik Bartholomeos Selanik valisine terbiyeli bir biçimde haber salıp ayine katılmaması için ricada bulunmuş. Kısacası “gelme” demiş çünkü Manastıra ilk gelişinde milliyetçi marşlar söylemiş, bu gelişinde de vatan uğruna ölenler için Mevlit/Fatiha okumaya niyetliymiş. İşte (tırnak içinde yazılan) “vatanperverler” vatan adına vatandaşların huzurunu böyle bir anlayışla bozarlar. Sonunda Sümela Manastırı ayini insan haklarının, inanç özgürlüğünün, akliselimin ve huzurun galibiyeti ile bitti.

Gerekli dersleri çıkarmak gerek. Atina Üniversitesi'nden eski öğrencim H.B. Sümela Manastırı ayininden sonra bana heyecan ama öfke de içeren bir elektronik mektup gönderdi. Şunları yazıyordu: “Patrik Bartholomeos'un Trabzon konuşması nasıl güzel bir sürprizdi!

Manastırı ve Meryem Ana'yı destekleyenler anılırken Bizanslılarla birlikte birçok Osmanlı Sultan da anıldı! Kuran'a ve Meryem'e göndermelerle iki dinin ortak yanları hatırlatıldı. Patrik

Ramazan'ı kutladı, saygıdeğer, hakkaniyetli diye nitelediği Türkiye hükümetine yaratılan bu olanak için teşekkür etti. Ama (diye devam etti öğrencim) aynı anda Yunan televizyonundan naklen verilen başka bir ayini de izledim. Veria ve Nausa Metropoliti (Veria ve Nausa Kuzey Yunanistan kentleridir) Yunanistan'daki Sümela Manastırı'ndaki ayinde 'inançsızlar tarafından kovulan, katledilen, tecavüze uğrayan Pontuslu kardeşlerimiz etnomartir papazlar (yani vatan uğruna acılar çekmiş olan şehit) ve halk için dualar okudu. Hatta papazların adlarını da okudu, fedakârlıklarını hatırlattı."

Öğrencimin mektubu şöyle son buluyordu: "Belki işin içine politika karıştı, ama olsun, ben sevindim Sümela olayına. Her iki taraftan ortaya konan iyi niyet sözleri ve davranışları, Ötekine karşı açılma ve yakınlaşma. Dilerim Yunanistan'da hâlâ var olan az sayıdaki camilerde benzer gelişmeler olur! Örneğin Trikala'da Mimar Sinan'ın o güzelim camiinde müezzinin sesini duymak istiyorum. Aşırı bir şey mi istediğim?"

Aslında en normal istektir bu: İnsanların özgür ve huzur içinde yaşamalarını istemek anlamındadır. Kimseye zarar vermedikleri sürece isteklerin yasaklanmaması gerekmez mi? Vatanperverlere (ya da milliyetçilere) karşı olmam dine karşı olmalarından değildir; insan konusunda değerlerinin ters olmalarındadır. Dini inancı da siyasete alet etmeleri bu genel değerler karmaşasının bir örneğidir. Her davranışı, olayı ve isteği bir ideolojinin dar sınırları içine yerleştirmeleridir rahatsızlık yaratan. Sonunda dini de bir araca dönüştürmüşler: konjonktüre dayalı bir siyasi akımın bütün benliklerini sarmış olmalarıdır sorun. Bir yanda Patrik Bartholomeos öte yanda Drama Metropoliti; ermiş ile fanatik farkı gibi bir fark.

Bu olaydan ve bana ulaşan mektuptan aldığım ders, günümüze, çevremizde her türlü insanın var olduğudur. Bir geçiş dönemi yaşıyoruz. Orta Çağ'ın karanlığında değiliz, ama ne de Aydın Çağ'da. Herkesten yana da olamıyoruz, ama herkese de küsemiyoruz. Yakınlarımız ve yoldaşlarımız hem kendi milletimizin içinde bulunuyor hem öteki milletlerin içinde. Bunu "vatanseverlere" anlatmak zor. Onlar biz-öteki ilişkisini fazlasıyla basite indirmişler, sanal bir dünyadalar. Sorun dünyalarının sanal olması değil, zararlı ve mutsuzluk getiren bir dünya olması. Çok şükür Sümela Manastırı'nda varlıklarını hissetmedik.